СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 125. Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 1. червня, 1926. VOL. XXXIV. No. 125. Jersey City, N. J., Tuesday, June 1. 1926. THREE CENTS

СЕНАТ ОБУРЕНИЙ НА ОБСТРУКЦІЙНІ МЕТОДИ СВОЇХ ЧЛЕНІВ

ВАШИНГТОН, 28. мая. — Двайцять сенаторів внесло до президії сенату прозьбу закінчити скандальну довгу дискусію над проектом закона про перелетні птиці, яка вже від двох неділь запирає дорогу до всякої дискусії над другими законами.

Сенатори домагаються від президії зломання обструкції, вказуючи на те, що проекти законів про армію, пенсії та лозанський договір важнійші від закона про птиці.

ПІНШО ЗАКЛИКАЄ ДО БОРОТЬБИ ПРОТИ „МОКРИХ".

АТЛЕНТИК СИТІ, Ню Джерзі, 28. мая. — В своїй промові, виголошеній на конвенції Генеральної Федерації Жіночих Клюбів, губернатор Пенсилвенії Піншо старався переконати делегаток, що всі прихильники прогибіції мусять виповісти безпощадну боротьбу всім тим, які домагаються обмеження сього закона. На його думку, всякий інтелігентний чоловік мавби обовязок противитися законови, який дозволявби на вино й пиво.

МОЛОКО МАЄ БУТИ ЗМОНОПОЛІЗОВАНЕ.

НЮ ЙОРК, 28. мая. — Лаві присяжних суддів, що розсліджує молочарську торговлю в місті Ню Йорку й околиці, предложено докази, що фірми Бордена й Шефілда на спілку з товариством Дейріменс Ліг Кооператив Асосіейшен мають в своїх руках просто всю торговлю молоком на сій території. Деякі суспільні діячі вже домагаються, щоб до сеї спілки примінити закон проти тростів.

МЕКСИКАНСЬКІ БАНДИТИ УВІЛЬНИЛИ ДВОХ АМЕРИКАНЦІВ.

МЕКСИКО, 28. мая. — Мексиканські бандити, які напали були на шиби нафтового підприємства Агіля, спалили всі забудовання та захопили зі собою 2 Американців, щоби дістати за них по 500 песів за голову, переконавшися, що підприємство викупу не зложить, а місто викупу мексиканські федеральні війска підуть за бандою, випустили Американців на свободу.

ПРОВІДНИК КЛЕНА АРЕШТОВАНИЙ ЗА ВИСИЛКУ БОМБИ.

МОСКЕГОН, Мишиген, 28. мая. — Місцева 19-літна дівчина Джанет Крубах дістала нині пакунок, при роспечатуванню котрого пакунок вибухнув. Дівчина віднесла такі тяжкі покалічення, що вона померла в шпитали. Її батько й її наречений, з котрим вона мала пібратися завтра, погибли на місця.

Поліція арештувала як підозрілого за замах Асу К. Бартлета, провідника місцевого Ку-Клакс-Клена, котрий вів свого часу завзяту кампанію проти Крубахів підчас послідних виборів. Арештовано його на основі слідства, яке в справі висилки сього пакунка перевів почтовий уряд.

ПРЕЗБІТЕРІЯНИ НАМАГАЮТЬСЯ ЗАТЕРТИ РІЖНИЦІ В ЦЕРКВІ.

БОЛТИМОР, 28. мая. — На загальних зборах презбітеріянської церкви проявилися такі самі рішучі ріжниці в поглядах в справах віри, як на конвенції північної баптистської церкви.

Хоча спеціяльний комітет з 15 осіб, вибраний рік тому назад, предложив плян полагоди ріжниць і в своїм звіті закликає обі сторони до терпимости для поглядів противників, мимо сього всі делегати відчувають, що розділ церкви в найкращім разі дасться лишень відложити, але не усунути.

ПРИХИЛЬНИКИ ПРОГИБІЦІЇ ЗБИРАЮТЬСЯ ВИСТАВЛЯТИ СВОЇХ КАНДИДАТІВ ПРИ ВИБОРАХ.

НЮ ЙОРК, 28. мая. — Антисалюнова Ліга та другі подібні організації в стейті Ню Йорку збираються виставляти при слідуючих стейтових виборах своїх кандидатів на кождий уряд. Дехто з них говорить навіть про воскресенне старої прогибіційної партії.

ЗАХОДИ ДО ЗАКІНЧЕННЯ КУШНІРСЬКОГО СТРАЙКУ.

НЮ ЙОРК, 28. мая. — Робітнича кушнірська юнія приняла пропозицію кушнірського підприємця Алберта Райнмана, який згодився бути посередником у страйку 12,000 кушнірських робітників. Райнман се один з найбільших кушнірських підприємців і до страйку він непричетний, бо він стоїть у найкращих відносинах з юнією.

ЛЕДОВІ ГОРИ НА ОКЕАНІ.

ГАЛИФАКС, Канада, 28. мая. — Кораблі, що приїздять сюди з Европи, доносять, що вся дорога сих кораблів, ідуча північною частю Атлянтійского океану, просто засипана ледовими горами. Як кажуть капітани кораблів, сього року ледові гори видно далеко дальше на полудне, як минувшого року в сю пору.

ПИЯНСТВО ЗАХОДИТЬ УЖЕ ДО ШКОЛИ.

ФРІГОЛД, Ню Джерзі, 28. мая. — В місточку Форт Плейнс, що лежить 5 миль звідси, арештовано на приказ учителя 5 шкільних хлопців, які прийшли до школи запиті майже до безпамяти. Хлопці мають від 9 до 13 літ. З ними арештовано теж батька одного з них, котрий мав їм „помагати" при їх негеройськім подвигу.

ДЕСЯТЬЛІТНІ РОКОВИНИ СМЕРТИ ІВАНА ФРАНКА ПРИЗНАЧЕНІ НА ПОШИРЕННЯ КУЛЬТУ ФРАНКА СЕРЕД АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

Тому в часі 28. мая до кінця вересня повинні відбутися в кождій українській місцевости виклади, збори, концерти чи вистави, присвячені памяти Франка.

В кождій місцевости повинна бути переведена рівнож збірка на памятник Франка.

Хай не бракне між нами нікого, хто не зложив би жертви на памятник для Того, що нам а не собі добував кращу долю, що бажав для скованих волі, для нещасних долі і рівної правди для всіх.

Всі жертви на памятник Франка належить слати до:

OBYEDNANYE, P. O. Box 411, Philadelphia, Pa.

ЦИКЛІСТ ПЕРЕЇХАВ СЕНАТОРА.

ВАШИНГТОН, 28. мая. — На одній вулиці столиці якийсь циклїст переїхав сенатора Мориса Шепарда з Тексасу. Сенатор перейшов до поблизької аптики, де аптикар заліпив йому рану плястром. Сенатор Шепард вславився свого часу тим, що се він вніс був резолюцію на поправку американської конституції та заведенне прогибіції.

АМЕРИКАНСЬКА ЮНІЯ ПОМАГАЄ АНГЛІЙСЬКИМ СТРАЙКАМ.

НЮ ЙОРК, 28. мая. — Юнія кравецьких робітників вислала телеграфічно 10,000 долярів англійській юнії майнерів, які тепер страйкують. Юнія висказує при тому свій жаль, що вона не може дати англійським робітникам більшої допомоги, бо недавно вона дала пасейським страйкарам 40,000 долярів.

МОДЕРНА ГОРАЛЬНЯ.

Американська поліція тверезости викрила недалеко Сан Франціско знаменито уладжену горальню в парку, в пні старого дерева. Доступ до горальні був дуже добре скритий. Магазини спірту находилися внутрі кільканайцяти дерев, що були получені підземними тунелями. Ся незвичайна горальня доставляла знаменитої горівки на всю державу. Істнувала вона там вже через минулих три роки.

ЗАБОРОНА ЦІЛУВАТИСЯ.

В справі цілування шеф поліції в Токіо, столиці Япану, видав слідуючу заяву: „Цілуванне є звичаєм цілком чужим для Япанців і ніхто не повинен бажати, щоб такий звичай заводився в нашій країні. Цілуватися — се річ нечиста, неприлична, недоцільна, а притім може бути причиною поширення недуги".

НОВИЙ ВЕЛИКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛЬМ.

Всеукраїнське фото-кіно управління (ВУФКУ) задумує утворити фільм „Вся Україна". Фільм цей мавби обняти географічно-фізичну частину України з поділом на райони, відповідно економічним властивостям. Далі фільм відбивби матеріяли багацтва України, її сучасний економічний стан, динаміку економіки й перспективи на майбутнє, культурний стан країни і соціяльно-побутову сторону життя. Таким робом булаби змога розгорнути на екрані сотні галузів, передати тисячі фактів і деталів: краєвиди, море і степ, робітничі райони й хутори, сільське господарство з тракторами, а подекуди з волами, і металюргічні заводи з домнами й мартеновськими печами, плянтації буряків, сільські школи й музеї, художні вироби, етнографію, памятки революційних подій і т. д. і т. д.

ПРОЄКТ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОПИСУ.

Цими днями в Харкові закінчив свою роботу 3-тій пленум Держкомісії по усталенню українського правопису. Пленум ухвалив в остаточному вигляді проєкт українського правопису і доручив проф. Синявському зредагувати його текст на основі первісного проєкту і внесених на пленумі поправок. Проєкт буде незабаром видруковано окремою книжкою. Буде також відкрито дискусійний листок для широких кол населення, де буде обговорюватися всі суперечні питання проєкту.

ВИЇЗД НА УКРАЇНУ.

Дня 15. травня виїхав з табору в Йозефові до УСРР. транспорт стрільців бувшої Галицької Армії в числі 100 людей. З транпортом виїхало також кільканацять українських студентів, що покінчили свої студії і відбули практику в ЧСР.

ЯК ВИГЛЯДАЄ 600 ЛІТ „КУЛЬТУРНОЇ" ПРАЦІ?

Відай, що не знайдете ні одної польської книжки, ні одної шкільної чи пропагандистичної публікації, в якій не підчеркненоб зі сто разів польської „культурної, гісторичної" місії на сході Европи, на оправдання грабіжницького шовінізму. Цей аргумент „історичної місії" присвоїли собі всі круги польського громадянства, між иншим навіть польські так звані соціялісти і то усілякої шерсти. Недавнож чванився цією місією на львівському вічу посол Голуфко, який репрезентує найбільш „опозиційну" групу в польській соціялістичній партії. А як у дійсности виглядає отсе історичне покликання польського громадянства, як виглядає і які наслідки цієї 600-літної „культурної праці", нехай про це скаже нам дещо тих кілька дрібних статистичних дат, які наводимо за польською пресою. А говорять вони таке: На північно-західних українських землях — без Холмщини — є точно 1,806,327 анальфабетів у віці понад 10 літ. Скільки неграмотних є понище тієї лінії — польські статистики не подають. Наведене число становить 64,5% всего населення цієї области, а з окрема на Поліссі відсоток цілковито неграмотного населення по селах виносить 78%! До шкіл ходить половина дітвори приписаного шкільного віку! Таких застрашаючих цифр не дасть нам статистика найбільше відсталих африканських кольоній!

ПЕС СПАДКОЄМЦЕМ 50 ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ.

Американець Тома Річард Адамс, що живе довший час в Англії, в Альденбургу, записав цілий свій маєток, що виносить 50 тисяч долярів, свойому псови. Він порішив, що „з хвилею, коли це звіря згине", гроші можуть бути щойно тоді розділені між свояків Адамса.

В ПОРТУГАЛІЇ БУНТУЄТЬСЯ АРМІЯ

ЛІСБОНА (столиця Португалії), 28. мая. — В місцевости Брага вибух бунт між жовнірами 8 дивізії.

В Лісбоні нічого про те не знали, бо цензура не допустила до ніяких оголошень що до цеї події.

Завважено якусь зміну і неспокій доперва тоді, коли переведено арешти тих осіб, яких підозрівають, що хочуть викликати революцію в краю.

АБД-ЕЛЬ-КРІМ ЗЛОЖИВ ПІДДАНЧУ ЗАЯВУ.

ФЕЗ, 28. мая. — Провідник Рифів зголосив сегодня в місті Таза формально свою здачу на руки представника генерала Бойчута, головнокомандуючого французькою армією в Мароко. Сам генерал Бойчут впав з коня і не міг бути присутним при тім акті.

З Абд-ель-Крімом надїхала його найблизша родина, яка перевезла його майно на 200 мулах. Місце його осідку ще не означене.

Подають, що Франція буде поводитися з ним по джентельменськи і призначить йому таку платню, яку дістають екс-султани.

БИРД ПРИБУВ ДО АНГЛІЇ.

ЛОНДОН, 28. мая. — Прибув сюда ляйтнант Бирд, комендант полярної експедиції, який на своїм аероплянї Джозефин Форд кружляв над північним бігуном через 14 мінут.

Бирд приніс з собою фільмові знимки з північного бігуна, які сейчас розхоплено до поширення.

Один такий фільм вислано по радіо до нюйорської часописи Ди Ню Йорк Таймс. Нема на нім нічого цікавого. Видно брилу леду та дрібні кусні тогож леду, що плавають по воді.

Бирд розповідав про сонце, що там світило день і ніч, але инших чудес природи не завважив і не знайшов нічого такого, що могло би притягати туристів.

СВАРКА ЗА НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРАПОР.

БЕРЛІН, 28. мая. — Німецький уряд має немалий клопіт з державним прапором.

Назначено спеціяльних експертів, які мали би знайти таку форму прапора, яку приняли би републиканці і монархісти.

Мимо всіх зусиль експертів і инших людей, не вдалося досі знайти відповідного моделю. Прапор виходить, або замало републиканський, або замало монархістичний, або цілком блідий і не може загалу задоволити. Найбільше прихильників зєднала собі та пропозиція, щоби з одного боку прапора були републиканські кольори, а з другого давної імперії.

МУСЯТЬ ІТИ ВЧАСНО СПАТИ.

ЛОНДОН, 28. мая. — Вуглевий страйк змушує державу до чимраз більшої ощадности з вуглем.

Заборонено тепер освічувати вистави по вікнах, а рівнож обмежено освітлюванне вулиць. Таке саме обмеженне відноситься і до приватних домів, в яких купанне має бути обмежене до конечного мінімум, а рівнож і варенне, яке повинні заступити зимні страви.

В той спосіб думають заощадити дальших 25% консумції вугля. Досі заощаджено вже 50% з того, що уживано перед страйком.

ЛОРД ҐРЕЙ В СПРАВІ СТРАЙКУ.

ЛОНДОН, 28. мая. — Лорд Ґрей заявив свою солідарність з лордом Оксфордом і Аскітом що до контроверзи, яка зайшла в рядах ліберальної партії між ними а Ллойдом Джорджем.

Що до самого страйку Ґрей заявив, що вина спадає і на уряд за те, що він не давав своєї згоди на субсидії майнерам, а вкінци таки тому рік взад піддався і в останній хвилі згодився субсидії платити.

Ґенеральний страйк був неоправданий ще з того боку, що його видала та сама юнія, яка на конґресі настоювала на майнерів, щоби не виходили на страйк.

ЖІНКИ ГОХШТАПЛЄРИ.

БЕРЛІН, 28. мая. — В Інсбруку, в Австрії, арештовано Американку паню Педлфорд з дочкою, які мешкали в Берліні в першоряднім готелю і виїхали, не заплативши готелевих рахунків.

З собою забрали жіночих одягів на кілька тисяч долярів, які рівнож не поплатили, а побрали на кредит в берлінських склепах.

СЛОВАКИ ПРИСЯГАЮТЬ, ЩО ДО СМЕРТИ НЕ ВІДСТУПЛЯТЬ ВІД БОРОТЬБИ ЗА АВТОНОМІЮ.

ПРАГА, 28. мая. — 9.000 Словаків, що зїхалися сюда зі всіх сторін Словаччини, заявили і затвердили присягою, що будуть боротися до останньої каплі крови в обороні прав словацького народу і католицької церкви.

Вони домагаються повної автономії для Словаччини і обовязкової словацької мови в всіх народних шклах.

Середні і висші школи повинні бути, після них, двоязичні, в яких повинні вчити кромі словацької ще й чеську мову. Всі урядовці, які не знають словацької мови, повинні бути усунені.

о. Глінка виїзджає тепер до Америки для агітації серед тутешних Словаків за боротьбою о автономні права Словаччини.

о. Глінка є головою словацької народної партії, яка веде весь час боротьбу з чехізаційною і централістичною політикою чеського уряду.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КУШНІРСЬКИЙ СТРАЙК

В Ню Йорку вже від довшого часу ведеться страйк кушнірських робітників, який, як звичайно, звертає увагу на стан цілого промислу.

Основою сього промислу є попит за футрами. Попит сей в Америці незвичайно великий, бо кушнірські продавці потрафили вперти в американську суспільність, що футро се для женщини така неминуча частина одежі, як приміром шовкові панчохи. Богато женщин волить радше не їсти, як ходити без футра.

Однак, хоча попит за футрами в Америці такий великий, як серед комісарських жінок, то все таки ся суспільність ані вухом не веде, коли ходить о добробут тих, що сі футра шиють. Не знають ті, що носять футра, що порох з футра атакує віддихові органи, а сильні фарби, вживані при обробці футер, спричиняють робітникам скірні недуги. Цілий промисел не має постійности праці; праця на скрізь сезонова; се значить, що через кілька місяців у році кушнірські робітники ходять без праці. Нюйорський міський уряд здоровля робив у 1915. році спеціяльний розслід фізичного стану кушнірських робітників та найшов, що серед них сильно поширені такі недуги, як бронхит, острі запалення горла, носа та других частин віддихового каналу. Розслід показав, що з них дуже мало досягає 50. року життя. Розслід далі показав, що для поправи умов зроблено досі дуже мало, просто нічого. А від того часу, за дальших 10 літ, ніякий уряд не може похвалитися нічим кращим. Несталість заняття має сильно відбиватися на умовім стані робітників, бо, як ствердив сей уряд, серед них богато робітників, хорих на так зване умове подражнення, що називається неврастенією.

Цілий кушнірський промисел Злучених Держав вирабляє рік річно товару на 200 міліонів долярів. З тої суми самий Ню Йорк вирабляє три четвертині. Тут є кушнірських робітників 12,000. Вони зорганізовані майже до одного в юнії кушнірів („феріерс юніен"), котра тут складається з чотирох місцевих відділів, які ведуть свою акцію через спільну раду. Що досі добуто для кушнірів, добуто лишень завдяки сій організації та сій зорганізованости. А здобуто вже не мало. Юнія добула розмірно добру робітничу заплату; вона добула „замкнену шапу", себто, що підприємці будуть наймати лишень юнійних робітників; вона потрафила урегулювати години праці після робітничих інтересів. Покищо однак юнія ще не вспіла зробити нічого для запобіження або зменчення фаховим недугам кушнірства, і мало ще зроблено для зменчення безробіття: Се послідне є великим нещастем промислу, як се видно з того, що в сезоні в жовтни 1923. року працювало 11,762 робітників, а в січни 1924. року 6,065 робітників.

В лютім сього року юнія вкликала страйк, зажадавши: 40-годинного дня праці; усунення овертайму; установлення фонду на безробітте, який мавби бути удержуваний промислом; рівного розділу праці в робітнях. Отсі домагання звернули своє вістре в само серце тих недостач, від яких терплять робітники сього промислу. З них найважнійше домагання 40-годинного дня праці, а переведення його в життя малоби подвійно корисний наслідок: воно зменчилоби протяг часу, через який робітники віддихають кушнірським порохом та розсунулоби більше рівномірно річний тягар праці.

Домагання сі слушні. Людяні. Зміряючі до поправи долі робітників. Конечні для їх здоровля й життя. Вони є потрібні для суспільности, якої добра не можна осягнути коштом чужого здоровля й передвчасної смерти.

ШЛЯХЕТСЬКІ ОБМАНЦІ

Нащадок гордого мадярського магната, котрий колись сказав, що людство починається доперва від баронів, а все понизче сього се хами або худоба, станув перед судом власної держави за злочин фалшовання банкнотів. З ним станули на суд другі, малощо менче достойні особи, ціла їх шайка. Щоби дістати паперу, потрібного на банкноти, фалшівники віднеслися до державного картографічного інституту. Для своїх операцій вони постаралися о поліційні пашпорти, втягаючи в сей спосіб в вонючий злочинний скандал якраз ту частину уряду, яка має запобігати злочинам. Щоби вимусити на робітниках заховання тайни, вони постаралися, що присягу таємничости відобрав від робітників самий епископ.

Нема сумніву, що менчі риби сього шляхетського скандалу дали затягнутися ради грошевої наживи. Коли який сумнів був щодо висших мотивів, то хиба щодо сих власне „вершків". Вони про сей патріотизм найбільше говорили. Вони виправдувалися ним, говорячи, що патріотична ціль знимає з них всяку вину. Суд, однак, станув на другому становищи. Він подібні виправдання усунув на бік. Для судді фалшовання гроший є фалшованнем гроший, нарушеннем законів краю. Національна держава не признає вдячности для людий, які ломлять закони краю, а свої поступки виправдують бажаннем піддержати сю державу. Так рішив суд, котрий на всякий случай стоїть дуже близько кляси, до якої належуть підсудимі.

Свящ. др. Микола Копачук.

КЛОПОТИ ВИЗВОЛЕНИХ НАРОДІВ

В своїм огляді політичних і суспільних відносин в Румунії, в статті „Румунія на передодні революції'' („Свобода" чч. 118 і 119 з б. р.) д. Недайбіда торкається важної проблеми, що непокоїть не тільки саму Румунію, а є спільною до певної міри всім повоєнним державам центральної Европи. Всі вони включають в собі значні частини „визволених" братів, що є невдоволені в новім державнім домі своїх коннаціоналів. Сюди належать отсі держави, після світової війни відроджені: Чехословаччина і Польща та сильно побільшені держави, що істнували вже перед тим: згадана вже Румунія і Сербія, по війні переіменована на: Королівство Сербв, Хорватів і Словінців, або популярно і коротко названа Югославія.

Довгими століття гноблені народи після тяжкої боротьби нарешті дочекалися здійснення свого найвищого ідеалу тут на землі, себто осягнення самостійного політичного життя в власній державі, що злучить весь народ. Борючися за свою державу або за прилучення до своєї національної держави, ріжні національні групи вимальовували собі майбутню самостійність в одній незалежній державі в найрожевійшим світлі. Тим часом коли після ґіґантичних зусиль і крівавої боротьби вдалося осягнути ідеал, його блеск став блїднути доки зовсім не зник. Визволені народи завважали, що вони в домі своїх старших братів, до яких вони прилучилися як рідні, не найшли дого вдоволення і щастя, якого сподівалися, за яким прагнули і за котре завзято і з самопожертвованням боролися. Замісць вдоволеного зажівання нового самостійного життя, довелося зазнати гіркого розчаровання, замісць братнього прийому в братній хаті, замісць братнього співжиття прийшлося зазнати поневірення, ба навіть злобної кривди від старшого брата, що давніще загосподарився в спільнім домі. Очевидно невдоволення „визволених" братів в кожній з висше названих держав центральної Европи виявилося не однаково, відповідно до особливих обставин політичних чи соціяльних в кожній з них.

Переглянемо це питання в кожній з цих держав від найбільшої до найменшої. Тут перше місце припадає відродженій **Польщі**, що обєднала в собі Поляків з під трох заборів. І хоч досі за кордоном менше було чути про ріжниці між Поляками з під ріжних заборів, наприклад менше ніж про подібні ріжниці в Румунії чи Югославії, то все таки ті противенства істнують і при нагоді зарисовуються дуже ярко. Ось на примір тепер підчас і після державного замаху Пілсудского Познанці відносяться неґативно до нього і придержуються своєї окремої політичної лінії. Але на загал беручи, в теперішній Польщі Поляки з під кожної попередньої займанщини ріжняться ярко між собою навіть для дуже поверховного спостерегача. Бож і справді ріжні культурно-історичні обставини, під котрими вони жили, витворили в них неоднакову вдачу, спосіб думання, політично-суспільні погляди і т. п. Найкультурніщими в усякім згляді являються Познанці з під бувшого німецького забору. Добрими парляментаристами є галицькі Поляки, коли тимчасом Поляки з т. зв. „Крулевства" не раді, що російська революція так несподівано скоро скінчилася, тому під проводом Пілсудского устроюють собі домашню революцію, начеб у якійсь орієнтальній азійській державці. Так то дуже виразно виділяються Познанці, що вірять в чесну працю, порядок і орґанізацію, від Поляків з „крулевства", що вірять в революцію, а менше в систематичну культурну працю. Через те Познанці, свідомі своєї висшости, вважають себе найбільше покликаними, як не правити Польщею, то хоч, мати в ній перший голос. Вони крайно невдоволені так галицькими парляментарними інтриґами як і „крулевськими" соціялістами й революціонерами.

Що з сього незадоволення злучених братів в Польщі вийде, мабуть покаже найблизща майбутність.

Другою з ряду по величині являється **Румунія.** З уваги на вичерпуючі інформації про неї в статті д. Недайбіди тут дальше говорити зайво. Вкажемо в звязку з цим нашим оглядом тільки на те, що в Польщі все таки беруть участь Поляки з під всіх бувших заборів в державній владі. Наколи в Румунії новоприєднані земляки з Семигороду і Бесарабії зовсім позбавлені всякої участи у правлінню Румунією. Кромі того попали вони під політичний за-ряд своїх братів з королівства, що належить до значно низшого типу правління ніж були колишні чужі влади. Як що теперішні вибори до парляменту не принесуть якого-такого вирівнання противенств між „визволеними" братами а можновладцями зі старого королівства, тоді неминучо і в Румунії небаром зявиться якийсь свій Пілсудскі.

В **Югославії** війна між „визволеними" і „визволителями" розпочалася найранше і ведеться по нинішний день з лютим завзяттям. Ця внутрішня борня в Югославії мала досі більший розголос ніж подібні драчі в Румунії чи якій иншій зі згаданих висше держав центральної Европи. Та це не значить, що домашній конфлікт в Румунії менший ніж в Югославії. Ні. Тут відбувається він на парляментарній арені й тому перед очима світа, а там він в парляменті здушений, ведеться під поверхнею, закулісово, і тому без такого розголосу. В Югославії діспропорція між старим Сербським Королівством а новонабутими територіями багато більша, бо в році 1912 територія Сербії виносила ледви 20 тисяч квадратових миль з 3-ма міліонами населення, а теперішне королівство Сербів, Хорватів і Словінців збільшилася до 96 тисяч кв. миль з 12-ма міліонами душ. Отже прибуло їй цілих 9 міліонів душ, з того 8 міліонів з під колишньої монархії Габсбурґів. І в Югославії так як і в Румунії політичні можновладці старої Сербії, хоч в значній меншости, потрафили аж до тепер вдержатися при владі зі старим дідуганом Пасічем на чолі. Аж ось недавно їм урвалося і Пасіч уступив під напором нових елементів, головно Хорватів і Словінців під проводом Радіча. Ця міжбратня распря, між иншими невигодами заподіяними новому королівству, стала на перешкоді коронованню короля Олександра. Серби хотять, щоб він наложив собі на голову одну корону, а Хорвати і Словінці бажають собі, щоби він коронувався ще осібно на короля хорватського та словінського, як колись Габсбурги мали окремі корони своїх ріжних царств і королівств. Кромі того Хорвати і Словінці подібно як Познанці в Польщі, вважають себе культурно й політично куди висшими від мужикуватих Сербів і тим більше ненавидять їхне верховодство. В додатку й ріжниця віри збільшує прірву ворожнечі.

Через те не диво, що Муссоліні має великий храп на Югославію, розбиту внутрішними міжусобицями, і вже давно був би поклав свою лапу на неї, як би йому Ліґа Народів не стояла на заваді.

Нарешті **Чехословаччина,** територіяльно найменша з 54 тисячами кв. миль, але з населенем численнійшим о два міліони ніж Югославія, хоч не зовсім вільна від внутрішнього тертя, всеж таки з цього боку зуміла найзручнійше загладити трудности. Від самого заснования до сеї пори в Чехії мають участь у державній владі всі більші партії чеські і словацькі.

Тут також в противенстві до Югославії і Румунії провід держави попався в руки дійсно найбільш проґресивній частині народу, яка вміє рядити краєм не по турецьки але справді по европейськи.

Тільки на цей раз про незадоволення „визволених" в своїх національних державах. На другий раз подамо не менше цікаве освітлення незадоволених „меншостей інородців'' в цих же державах, що в злуці з невдоволенням одноплемінців загрожує істнованню тих держав.

ЛИСТ ДО П. БОНКУРА

Ваша Екселенціє!

З уваги на думки і погляди, які Ви висловили про Польщу при ріжних нагодах свого побуту в Польщі, а відтак в Данціґу, Берліні і безпосередно по Вашому повороті на залізничому двірці в Парижі, дозволю собі протиставити а в деякій мірі доповнити інформації, які Ви одержали про внутрішнє положення в Польщі з польських кругів.

Після заяв Вашої Ексцеленції, Ваша подорож по Польщі мала ціллю на місці перестудіювати ті питання в Польщі, до яких „Союз Народів має заняти становище" і з якими Ви постійно стрічаєтеся на тім терені в своїм характері постійного представника Франції в Раді Союза Народів.

До таких питань належить в першій мірі справа Східної Галичини і инших західно-українських земель та справа невиносимого положення семиміліонового українського населення під польським правлінням.

На жаль Вам не було дано можливости зіткнутися на місці з українськими політичними чинниками й пізнати на місці положення нашого народу та його болі, жалі та домагання, а при тім не зволили Ви — мимо первісної програми поїздки — відвідати між иншими також Східну Галичину.

Тому смію надіятися, що зроблю Вам значну прислугу, причиняючися сим письмом до кращого зазнайомлення Вас отсим з дійсним положенням тяжко поневоленого Польщею українського населення — на підставі подийсного матеріялу, ствердженого навіть польськими політичними чинниками.

—o—

З поміж численних відповідей і заяв, які Ви зволили зложити, вибираю дві наймаркантнійші, а саме заяву, подану польським часописом „Курєр Варшавскі", число 101, та відповідь, яку Ви мали дати на двірці в Парижі кореспондентови польської телеграфічної аґенції дня 17. квітня с. р. безпосередно по повороті з Польщі. Ся Ваша відповідь подана між иншим соціял-демократичним щоденником „Роботнік" з дня 18. квітня с. р. Ті обі Ваші заяви звучать між иншим як слідує: Я у своїй подорожі по Польщі добачую у вас більше державно-творчих прикмет, як у нас (Французів''), а кореспондентови П. А. Т., „що Ви є захоплені побутом в Польщі, з якого винесли дуже гарне вражіння про цілий державний устрій, що свідчить про щирі змагання до зорґанізовання політичного і господарського життя на засадах, відповідаючих правдивим бажанням демократії".

Сі Ваші заяви, як і всі инші того рода ентузіястичні Ваші вислови про Польщу, є знаменні.

З уваги на протест проти білого терору в Польщі, який перед несповна двома роками Ви зволили були підписати на однім з перших місць, разом з иншими найвизначнійшими французькими політиками, літератами й ученими, теперішні Ваші заяви набирають особливого значіння і вказують, що Ви тепер діяметрально змінили свої погляди на Польщу і всю її внутрішну політику.

Са знаменна зміна Ваших поглядів однак ніяк не відповідає фактичному положенню в Польщі і полягає на очевиднім зручнім впровадженню Вас тепер в блуд через польські державні політичні чинники в Польщі. Вона полягає між иншим навіть на затаєнню перед Вами, зі сторони Ваших польських товаришів, представників польської соціял-демократичної партії тих важких обжаловань проти Польщі, які підносили саме польські соціял-демократичні круги.

Дозвольте, що наведу деякі з них.

Ось що пише польський посол **Ануш** в польськім щоденнику „Курєр поранни" ч. 104 з 16. квітня 1926, під написом: „Там де кінчається держава":

„З неминучостю засудженців наближуємося до тієї точки, де кінчиться держава, а починається анархія, розстрій і упадок. Практика нашого (польського) державного життя систематично вбиває віру в силу права і майже на кождому кроці ображує почуття справедливости широких верств народу. Народні маси легко погодяться з важкою до усунення нерівністю горожан під маєтковим оглядом, якщо правні політичні відносини в державі утверджують їх в передсвідченню, що всі є рівні перед правом. На такому передсвідченню основується привязання горожан до держави, а ніяка держава в нинішних часах не встоїться перед напором деструктивних сил, коли те привязання буде ослаблюване і бурене фактами безправства, безкарности надужить, всесили протекції, корупції урядів..."

Так характеризує цілу Польщу польський посол, а як далеко посунене безправство, самоволя і повний стан ex lex на українських і білоруських землях, найкраще вказують ті численні жалоби, внесені до Ради Союза Народів. Як постійний член Ради Союза Народів зводьте ласкаво казати собі предложити тј всі жалоби, ноти й меморіяли. В одній з тих нот, якої копію долучаю, найдете повний текст важких обжаловань проти польського режіму на згаданих землях, обжаловань, піднесених зі сторони польських соціял-демократичних кругів. В тій ноті наведена між иншим стаття лідера сих кругів п. **Тадея Голуфка,** напечатана в соц.-дем. польскім щоденнику „Роботнік" з 6. марта 1926 ч. 65.

В ній стверджує п. Голуфко між иншим, що східні воєвідства (українські і білоруські). „щораз то більше стаються виключним тереном самоволі адміністрації", яка передовсім „забила всяке самоврядування... і ввела всюди по громадах війтів з номінації"... та що повітові соймики є також з номінації. „Славні язикові закони з 31. липня 1924, про котрі так запопадливо і з таким захопленням трубіла наша (т. є польська) пропаґанда за границею, остали мертвою буквою..." Найгірше є в области шкільництва, де закон з 31. липня 1924 стався джерелом одної з найбільших кривд.... „бо на підставі сего закону **Стан. Ґрабскі знищив початкове українське шкільництво...",** при чім „зроблено з польської школи знаряддя брутальної польонізації..." Діяльність шкільних інспекторів на кресах (т. є. у східних воєвідствах) „є соромом і ганьбою для польської культури, для польського недагоґічного світа... Державного середного шкільництва на Волині нема, а до польських ґімназій істнує тенденція не приниманя української молоді''. Щодо політичного життя, „ціла людність є трактована як безоглядно ворожа супроти держави''. „Славетний обіжник Скульского про посольскі збори гуляє без заслони, позбавляючи послів меншостей можности відбувати публичні віча. Розпорядок комісаря Осмоловского про збори і віча (з часів війни!) є інтерпретований через адміністрацію в драконський спосіб, бо вимагається не лише предложення ціли, місця і часу зборів, але наведення змісту промов, які мають бути виголошені''.

Свої представлювання фактичного положення українського населення на Волині переплів п. Голуфко ось якими заявами: „Якби Ст. Ґрабскі мав відвагу заперечити, можу служити переважаючо численним матеріялом", — або — „нехай Міністерство внутрішних справ чи волинське воєвідство заперечить, най закине мені брехню, най вкінці потягне мене до судової відповідальности, а я кожде моє твердження докажу документами і конкретними фактами''.

Дальше звертаю увагу Вашої Ексцеленції на поклик українських адвокатів, соціял-демократа д-ра Л. Ганкевича і товаришів у Львові в справі страшних відносин по польських тюрмах. Поклик сей з дати: Львів, 1. грудня, 1925 р. до адвокатів цілого сівта і супровідну мою ноту до нього, долучаю в прилозі, а в них найдете просто страшні картини з польського тюремництва, картини масових кривавих масакр і середновічних тортур, примінюваних зокрема на українських і білоруських землях. Сі картини потверджені прилюдно карними оборонцями, послами, а також членом соймової комісії, соціялістичним послом Владиславом Узембло.

В прилозі долучаю ще і инші ноти й меморіяли про положення в Східній Галичині й на инших західно-українських землях під польським правлінням, а щоби дати Вам також і найсвіжійший доказ правовости в Польщі, долучаю в прилозі в оригіналі число 23. українського часопису „Рада" з дати: Львів 18. квітня, 1926. Се число стверджує, що Польща до сеї міри насилує основні конституційні закони, що вже зважилася конфіскувати навіть посольські інтерпеляції. В згаданім числі „Ради" сконфісковано в цілости інтерпеляцію ч. 652 українського посла Козицького і товаришів.

Щоби при тім Ви могли мати вірний образ, як виглядає в Польщі відносно українського населення один з найцінніщих жемчугів правдивої демократії: свобода преси, додаю ще отсе коротке зіставлення конфіскат української незалежної преси в 1925 р. та в біжучому 1926 р. по день 25. квітня с. р. А саме на всіх 292 чисел щоденника „Діло" сконфісковано в 1925 р. звиж 250 чисел, т. є. звиж 86% всіх чисел, а в біжучому році було сконфіскованих вже 41 чисел. Популярний тижневик „Свобода" мав в 1925 р. всі числа (отже аж 100%) сконфіскованих. Вкінці українська часопись „Рада", яка виходить у Львові два рази на тиждень, мала на виданих в сьому році 24 чисел сконфіскованих круглo 20 чисел (отже 87%).

На сьому кінчу моє коротке експозе, ширше доповнення якого найдете в жалобах, внесених до Союза Народів, та дозволю собі при тім висловити переконання, що якби Вам було хочби лише частинно відоме дійсне положення в Польщі, а зокрема на західно-українських землях, то я певний, що не булиби впали з Ваших уст ні наведені на вступі ні инші Ваші вислови. Ви булиби наглядно переконалися, що на папері сконструовати можна найкра-

щий державний устрій, який у-згляднювавби з всею фінезією навіть найбільш демократичні засади, котрий одначе в практиці буде давати супротилежні результати з причини діяметрально противного приміновання його в життя, та що якраз в Польщі закони остають мертвою буквою, особливо у відношенню до Українців, Білорусинів і инших непольських народів.

Супроти такої державної творчости і правовости стоїть Польща перед розвалом і з-нутра підноситься грізне мемен-то сього розвалу у виді численних кровавих заворушень навіть корінно польського населення.

В журбі за долю рідного краю і поневоленого Польщею семиміліонового українського населення дозволюю собі заразом звернути увагу Вашої Екселенції на основне домагання усього українського населення: **якнайскоршого переведення ревізії рішення Ради Амбасадорів з 15. березня, 1923 р. в дусі повного самовизначення і визволення його зпід невиносимого польського панування.**

Прийміть, Екселенціє, вислови мого глубокого поважання.

Др. Евген Петрушевич,
Президент Української Національної Ради.

З українського життя в Америці.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Вистава „Бурі" Карманського.

Драмат. кружок ім. Маркіяна Шашкевича на Френкфорд відіграв 16-го мая представленнє „Буря" Петра Карманського. Аматори вивязалися із своїх роль гарно. Пані Мелиш в ролі „Імості" грала природно і зі смаком. Гром. Майчук в ролі „дочки" імости, хоч роджена в Америці, віддала свою ролю з чуттем і розуміннем. Всі другі грали бездоганно. Режісер і організатор Кружка, Семен Личак, бувший стрілець Української Армії доложив всіх старань, щоби представленнє випало добре.

Початок діяльности Кружка гарний. На Френкфорді дуже богато української молодіжи і вся вона повинна належати до Кружка. В такім українськім кружку далеко гарнійше можна забавитися, чим в якім небудь американськім товаристві, де на нашу молодіж все ще дивляться як на „Полакс".

Старшим Українцям на Франкфорді повинно рівнож залежати на такім кружку. Вони повинні поперти молодіж, що попирає українську гарну штуку, яка хоче давати представлення зі штук наших найкращих письменників.

Українець.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Справа народної школи.

Невідомі люде поширюють в Ню Йорку того рода вісти, що Український Демократичний Клюб є противником Української Школи, яку зорганізувала та веде Українська Громада міста Ню Йорку, та що Клюб згадану школу розбиває; що на зборах Українського Демократичного Клюбу ухвалено не давати матеріяльної піддержки Українській Школі, і т. д.

Щоби не ширилося баламуцтво, екзекутива Українського Демократичного Клюбу заявляє слідуюче:

1) Ми, українські ґорожане, зорганізовані в товариство Український Демократ. Клюб в Ню Йорку, піддержували, піддержуємо і будемо піддержувати морально і фінансово Українську Школу в місті Ню Йорку, зорганізовану нюйорською громадою.

2) Не є згідне з правдою, що наша організація розбиває або розбивала українську школу та

3) що наше товариство піддержувало або піддержує таких людців, які відносяться неприхильно до Укр. Школи.

На доказ наших правдивих слів подаємо протоколярний витяг з наших зборів з дня 4. грудня 1925 року. Сторона протоколової книжки ч. 116. Ухвала в справі Української Школи в Ню Йорку звучить:

Щоби Укр. Демократичний Клюб яко одно тіло (організація) належав до Виділу Укр. Нар. Школи в Ню Йорку а також платив данину в сумі $5.00 річно.

Предсідатель Клюбу В. Ф. Ваґнер зістав вибраний до Виділу Укр. Нар. Школи в Ню Йорку з рамени Укр. Дем. Клюбу. Він пояснив потребу такої школи на іміґрації і підніс, що обовязком кождого Українця є піддержувати народну школу та що всі ми повинні вступити в члени Укр. Нар. Школи.

Така наша відповідь несовісним людям, що розбивають громаду і поширюють брехливі вісти.

Хай живе Укр. Школа в місті Ню Йорку — наша національна гордість.

ЗА УКР. ДЕМ. КЛЮБ:

В. Ф. Ваґнер, предс.; **П. Демчук,** містопредс.; **Мих. Радик,** лідер; **Степан Фесолович,** фін. секр.; **Евгеній Ляшецький,** кас.; **Вас. Крочак,** радний; **Вол. Юрковський,** секр.; **Вол. Брилинський,** радний; **Данило Оруч,** радний; **Семен Піщак,** заст. секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Не забуваймо за нашу пісню на виставі.

Щоб виступити на світовій виставі з українським співом, треба побільшити Укр. Хор ім. Олександра Кошиця о яких 50 співаків. Тоді тільки буде можна повеличатися ним перед міжнародною публикою, що прибуде на світову виставу.

На концертах в честь Тараса Шевченка і Івана Франка Український Хор ім. Ол. Кошиця показав себе добре зорганізованим хором, з котрим можна вже виступати і перед чужою публикою.

Хор має 50 співаків. Діріґент Іван Лямпарт ще рад мати яких 50 співаків, щоб гідно зарепрезентувати українську пісню на 150-літній річниці американської незалежности в Філаделфії.

Так як справи тепер стоять, український нарід не буде репрезентований на тій виставі. Всі народи, малі і великі, будуть мати своїх репрезентантів, а ми ні. Тому треба, щоби хоч Український Хор пригадав чужинцям про наше істнування.

Всі Українці, що мають добрий голос, можуть записатися до Українського Хору ім. Ол. Кошиця в кожний вівторок від 8. до 10. год. в Українській Гали, 847 Норт Френклин вул., Філаделфія, Па.

Записуватися можна до кінця червня. Сесквi Сентенніял буде тревати 6 місяців. В осени буде добрий час виступити із співом, а до того часу приготуємо добру програму.

Крім того Хор приготовляється до свого власного першого великого концерту, в якого програму входить 20 українських народних пісень. Концерт має бути 18-го вересня, 1926 в Українській Гали, 849 Н. Френклин вул., Філаделфія, Па.

ЗА УКР. ХОР ІМ. О. КОШИЦЯ:

Теодор Свистун, предс.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Пленсборо, Н. Дж. Д. Л. На Ваші запити відповідаємо так:

Можна купувати ґрунт в краю, але треба добре провірити повновласти тих аґентів, що продають той ґрунт тут в Америці. Такі повновласти мусять бути виставлені або потверджені краєвим нотарем.

Рівнож треба себе забезпечити що до того, щоби той дідич, що продає ґрунт, перебрав на себе відвічальність за те, що земський уряд затвердить ту продаж.

Хто купує землю з польських рук, або вертає тепер до краю, не робить нічого такого, що шкодилоби інтересам українського народу. При тім звертаємо увагу, що ціна на землю в краю дуже упала.

Вілтон, Н. Д. М. С. Відповідь на запити:

Польща парцелювала в Галичині двірські обшари, а землю приділяла Мазурам. Українцеви було до сього часу дуже важко дістати землю. Тепер тільки завдяки дуже скрутному положенню, в якому опинилася Польща, можна й нам землю набути, бо дідичі хочуть її чим скорше позбутися, бо не знають, що їх чекає.

Землю ту загарбали колись пани польські силою.

Пілсудскі зближується з своїми поглядами до соціялістів.

Про те, чи Польща може вдержатися, пишемо раз-у-раз у „Свободі".

Нашої ґазети до Польщі не пускають.

Мілвокі, Віс. Досить нечитка. Не можемо розібрати, о що Вам ходить.

ЖАРТИ.

З доброго серця.

Маляр: Чому ви так остро критикуєте всіх малярів?

Критик: З доброго серця. Бо якби я одного похвалив, то він один тішивсяби, а всі сумувалиб. А так, коли я одного ганю, то тільки він один сумує, а всі тішаться.

Дивне диво.

Професор приходить трохи підхмелений до хати, кладеться до ліжка з шапкою на голові, а заки заснув, діткнув тоді шапку випадково руками:

— Дивне диво, ще вчера я був зовсім лисий...

Зовсім ясно.

Вона: Чи не схотілиб ви зробити довгої, гарної проґульки?

Він: Алеж дуже радо.

Вона: В такому разі я вас не затримую.

Між малярами.

— Деж ти пропадав? Копу літ я тебе не бачив.

— Я зробився торговцем меблів.

А, то ґратулюю. То дуже добре заняття на теперішні часи. Якже йде?

— А, не зле. Я продав вже всі свої меблі.

Добрий знак.

— Коли дві жінки кажуть собі „моя дорога"...

— ...то можна певно сказати, що вони ненавидять себе.

ДЕЩО З ТВОРІВ ІВ. ФРАНКА.

I.

І. Франко родився 15. серпня 1856 р. в селі Нагуєвичах (а властиво в нагуєвицькім присілку Слобідка), дрогобицького повіту в Галичині. Його батько, Яць, сільський коваль і дуже тямуча людина, вмер в молодім віці, після чого мати одружилася вдруге, але теж щасливо, з молодим, енерґійним парубком Гринем Гаврилико́м. Учився Франко спершу в народній школі в сусіднім селі, Ясениці Сільній, а потім в т. зв. нормальній школі ОО. Василіян у Дрогобичі, в якій став згодом найліпшим учеником. Від р. 1868—1875 добував освіти в дрогобицькій ґімназії, — і тут як один з найспосібнійших між усіми учениками, — дуже багато читав, зібрав собі велику бібліотеку і пізнав основно Рідний Край та своїх людей, багато мандруючи. В р. 1875 скінчив ґімназійну науку з відзначеннєм і поступив на университет у Львові. Тут він як член студентського „Академічного Кружка" розвинув зараз значну просвітню діяльність в користь темного, поневоленого народа. Пізнався з пізнійшим славним діячем М. Павликом та з найбільшим тоді українським ученим з Київа, М. Драгомановом і став класти основи під велику просвітно-культурну творчість, ціллю якої було двигненне народу з духової темряви. В тім то часі став Франко писати свої перші визначні письменицькі твори. Але тодішні цісарські старости й комісарі дуже боялися отаких народніх діячів (прозиваних „соціялістами") і преслідували їх при кождій нагоді. Тимто і Франкови довелося зазнати болючо важкої руки цісарських жандармів і посіпаків. Його три рази запроторювали в тюрму (в р. 1877, 1880 та 1889 р.), гонили жандармами з одного місця на друге, мучили при кождій нагоді поліцайськими доглядами і такими иншими штуками ворогів світла і просвіти. Та проте творчости Франка і його просвітньої роботи для народу не всилі було припинити ніщо. Його вірші („Каменярі", „Наймит", „Вічний Революціонер", і ин.) й оповідання про долю-недолю бідних, кривджених людей ставали щораз більше відомі, та звертали на себе своєю потрясаючою силою увагу всього громадянства не тільки в нас але і в инших народів. І згодом твори Франка почали в нас, в Галичині, цілком новий час, — **час революційної думки й революційної роботи.** Вони отвирали ситим та дурним панам очі на те, що се таке **маси робучих людей, особливож селянства і робітництва,** в чому їх кривда та чого їм треба, і вказували своїм кождим словом дорогу до визволення. Притім Франко завдяки своїм науковим творам став теж одним з наших найбільших учених, добув в р. 1894 степень доктора фільософії в университеті в Відні і здав іспит на професора университету у Львові, але посади тут не дістав, бо її дали такому Українцеви, що подобався панам. Ті самі вороги унеможливили його вибір на посла до парляменту — Франко кандидував в 1897 і 1898 — і він тому мусів жити виключно з письменницьких заробітків. В р. 1898 святкувало наше громадянство 25-ліття його великої творчости для цілого народу. Та в р. 1910 Франко з вічної духової праці важко занедужав, і з того часу життє його було вже тільки повільним конанцем. Умер 28. мая 1916 р. у Львові.

З його найславнійших творів згадати треба як найбільш відомі оповідання, зібрані в збірці „В поті чола" (1890 р.,) а крім них цілий ряд инших оповідань. З віршів і поем збірки: „З вершин і низин" (1887 р.) — тут між иншим прекрасна поема з панщини: „Панські жарти" — „Зівяле листє", „Мій Ізмараґд", „Із днів журби", „Поеми" й ин. З більших повістей: „Захар Беркут", „Основи суспільности", „Перехрестні стежки", „Великий шум", „Для домашнього огнища". З театральних творів Франка найбільш відомі: драма „Украдене щастє" та комедія „Учитель". А найбільшим поетичним твором нашого письменника вважається поема-пісня „Мойсей" (1905 р.).

* * *

Не винен я тому, що сумно співаю,
Брати мої,
Що слово до слова нескладно складаю,
Простіть мені!
Не радість їх родить, не втіха їх плодить,
Не гра пуста;
А в хвилях недолі, задуми тяжкої
Самі уста
Їх шепчуть, безсонний робітник заклятий
Склада їх — сум:
Моя бо й народня неволя, — то мати
Тих скорбних дум.

* * *

Якби само великеє страждання
Могло тебе, Вкраїно, відкупити, —
Було-б твоє велике панування,
Нікому-б ти не мусіла вступити.
Якби могучість, щастя, і свобода
Відмірялись по мірі крови й сліз
Пролитих з серця і з очей народа —
То хто-б з тобою супірництво зніс?
О горе, мамо! Воля, слава, сила
Відмірюються мірою борби!
Лиш в кого праця потом скрань зросила,
На верх той вибесь з темної юрби.
Та праці, мамо, в нас так мало!
Лежить облогом лан широкий твій,
А скільки нас всю силу спрацювало,
Щоб жить без дяки, в каторзі чужій!
(Зі збірки „Мій Ізмараґд", 1898 р.).

* * *

Кожна пісня моя —
Віку мого день,
Протерпів її я,
Не зложив лишень.
Кожна стрічка її —
Мізку мого часть,
Думи — нерви мої,
Звуки — серця страсть.
Що вам душу стрясе,
То мій власний жаль,
Що горить в ній, то це
Моїх слів хрусталь.
І дарма, що пливе
В них добро і зло,
В пісні те лиш живе,
Що життя дало.
(„З вершин і низин", 1887 р.).

* * *

Глянь на криницю, що із стіп могили
В степу сльозою чистою журчить:
В їй оці личко місяця блищить
І сонця промінь грає в чистій хвилі.
З грудей землі бють водяні жили...
Струї живої рух не кінчиться й не спить,
Вода-ж погожа тисячі живить
Весни дітей, що в круг її обсіли.
Криниця та з чудовими струями,
То люду мого дух, що хоч у сум повитий,
Співа до серця серцем і словами.
Як початок тих струй усім закритий,
Так з темних жерел ті слова повстали,
Щоб чистим жаром серце запалити.
(Звідти-ж).

* * *

Немає друга понад мудрість,
Ні ворога над глупоту
Так, як нема любови в світі
Над матірню любов святу.
Не ділиш мудрости з братами,
Її злодії не вкрадуть,
Її не згубиш по дорозі,
Вона є вільна серед пут.
Без неї все життя — пустиня
Так, як пустий без друга шлях,
І як твій дім пустий без сина,
І як пустий дурного страх.
(„Мій Ізмараґд").

* * *

Книги, — морська глибина:
Хто в них пірне аж до дна,
Той хоч і труду мав досить,
Дивнії перли виносить.
(Звідти-ж).

* * *

І знов рефлексії!*) Та цур же їм!
Це панський спорт.**) Нехай нервні білоручки
Та пустоплясь***) риються в своїм
Нутрі і всяку думку гірш онучки
Розскубують і всякий рух чуття
Жвуть, мірять, важать! Не для нас ці штучки!
Ми, бра, плебеї,†) учтою життя
Не мали ще коли пересититься,
Гашіш та опій,††) сімя забуття
Противне нам. Нам хочесь жити биться
З противником, нам люба праця рух,
Ми хочем справді плакать, веселиться,
Любить, ненавидіть. У нас ще дух
Не розколовсь на двоє під корою...."
(„Із днів журби", 1910 р.).

* * *

„Люде! люде! я ваш брат,
Я для вас рад жити,
Серця свого кровю рад
Ваше горе змити.
А що кров не зможе змить,
Спалимо огнем то!
Лиш боротись значить жить...
Vivere memento!
(„З вершин і низин").

* * *

„Я ще не старий! Ще сила
Є — в руках і у души!
Ще поборемося, доле!
Ну, попробуй, задуши!
Я ще не старий! Не згинув
Ще для мене жизні зміст,
Хоч журба, хоч горе тисне, —
Ні, ще я не пессіміст!"†††).

* * *

*) Самотні міркування. **) Панська забавка. ***) Скучаючі панянки та паничі. †) Прості люде. ††) Одурманюючі середники. †††) Такий, що зневірився у все і втікає від життя.

Благословенна ти поміж жонами,
Одрадо душ і сонце благовісне,
Почата в захваті, окроплена сльозами,
О раю мій, моя ти муко, Пісне!
Царице, ти найнизшого зміж люду
Підносиш до вершин свойого трону,
І до глибин терпіння, сліз і бруду
Ведеш і тих, що двигають корону.
Твій подих всі серця людські рівняє,
Твій поцілуй всі душі благородить
І сльози на алмаз переміняє.
І дотик твій із терня рожі родить,
І по серцях мов чар солодкий ходить,
І будить, молодить і опянює.
„Semper tiro", 1906 р.)

II.

„Говорять учені природознавці, що ті верстви води, котрі лежать на самому дні найглибших морських глубинів, се справдішня „мертва вода". Величезний стовп горішних верств, що тяжить на кождій частині того низу, позбавлює її всякого руху, всякого життя. Світло сонця сюди не доходить, ніякі живі істоти тут не водяться, ніякі водяні протоки, ані бурі, ані землетрясення тут навіть легенькою луною не озиваються. Одинокий рух, який тут можна запримітити, се вічне і ненастанне спадуваннє міліонів трупів і скелетів живих істот, котрі колись, нераз таки давненько, жили і гуляли там, у горі, пишались на сонці, купались у теплоті, гойдались на могучих морських хвилях. Погибши, вони звільна спадають у низ — особливо ті манюсінькі... та дрібязок, що творить головну масу морського життя, — звільна трупи їх продираються крізь верстви щораз густійші і богатші в кислород та вуглевий квас, розкладаються, неначе згаряють у них, і тільки з часом, як мікроскопійні кульочки та дрібочки, досягають дна і лягають на тім великім кладовищі, щоби колись, по тисячах літ утворити крейдяну скалу.

Важко і сумно мабуть тим нижнім верствам бовваніти і дубіти вічно на мертвому дні, в страшенній пітьмі, під нечуваним тиском, серед самих трупів. Важко і сумно їм, особливо коли в них скрито відізветься та вічна, непропаща сила, без котрої нема ані одного атому (найменшої частини) в природі. **Жива, непропаща сила в нутрі, а кругом пітьма, тиск страшенний і безконечне кладовище!** І коли в тих нещасних, на вічну смерть засуджених атомах заворушиться часом, раз на тисячу літ, легенький відтінок думки — ви думаєте, що се не можливе?... то гірка, важка мусить бути ся мрія-дума!

— Мамо природо! Відкиж така на нас несправедливість? Невже ми гірші від тих, що там у горі над нами гуляють, гойдаються та в чудовому світлі пишаються? І чомуб тобі не встанови черги, чомуб не пустити нас хоч на часочок туди, в гору?

Але мама природа... не слухає мрій.

— Буду я з вами, дурнями, панькатись! — воркоче вона. — Чуєте в. собі силу, то трібуйте вирватися самі на верх! Ще я не малаби роботи та вас підсаджувати!

Ба, трібуйте самі вирватись!

Вам не лучалось бачити подібні події в життю людському? Ой, лучалось, любі мої, комуб не лучалось таке бачити! І від кождого такого випадку щеміло наше серце, і до нині щемить, **коли стрібуєте перенестися думкою в положенне тих бідних живих атомів людської суспільности, засуджених завсливою долею на вічну пітьму, на тупу недвижимість, на смерть безвісну. Аджеж і всі ми — чиж не така сама нижня верства поміж народами? Чиж кождий крепкий, здоровий рух тих вольних і щасливих народів не відчуваємо, як біль, як натиск, як штовханнє на наш організм народній?**

А кождий з нас, хто нераз коштом страшенного зусилля і коштом неодного істновання найблизших нам людей видобувся з того темного низу хоч троха на висший щебель, чиж не почує нераз мимовільного жаху і болю на думку про той низ і про те, що, не будь сеї, або тої щасливої обставини, він бувби може й до нині пропадав у ньому **темний, безпомочний, незвісний нікому, не чоловік, а частина маси людської?** І чи не заболить наше серце на згадку про тисячі й тисячі таких, що так само, як ми, силувались вирватися з тої пітьми, тужили до світла, рвались до волі і теплоти — і все надармо? І чи не пройме нас дрож перестраху, коли пригадаємо життє і конець таких незвісних нікому, забутих, нераз затоптаних і опльованих одиниць, коли стане нам ясно перед очима, що нераз тільки найглупійша в світі обставина, сліпий припадок, непорозуміннє, жарт, нерозважне слово, пилинка одна зіпхнула їх з дороги і на віки вкинула назад у ту пітьму, з котрої вони вже от-от вибиралися на вольную волю?"

(З оповідання „До світла!", 1890 р.).

Що таке освіта?

Чи вмілість читати й писати, се освіта? Чи перечитавши всі книжечки „Просвіти" й „Общества Качковського" чоловік зробиться освіченим? Так освіченим, щоб у кождій життевій пригоді могти собі дати раду? Щоб не робити дурниць у найблизших йому, найпрактичнійших справах?... Ні! Книжкова освіта ще не дає життевої освіти. Неписьменний торговець може бути в життевих справах освіченійшим чоловіком від доктора фільософії. **Життева освіта — ось у чім річ!** Щоб чоловік привикав жити з людьми, порозуміватися з ними, солідаризуватися. Почутте солідарности*) між людьми — се мета тої школи. Аджеж наші селяне жиють досі на становищі диких у пралісах... Відси ворожнеча між сусідами за дрібниці, загальне недовіре, облесливість і брехливість..."

(З повісти: „Перехресні стежки", 1900 р.).

„Школа політичного життя, то так як школа плавання. Стоячи на березі і слухаючи... викладів і упімнень, ще ніхто на світі плавати не навчився. Тут перша річ — власна спроба, власна діяльність, власне вмінне і власна відвага. **От, чого ми мусимо на вічах учити наших селян. Нехай самі говорять, нехай учаться самі висловлювати свої потреби і кривди, стояти за своїми жаданнями і супроти панів, і супроти властей".**

(З відти-ж).

Вибрав і попередив передмовою

Др. Остап Грицай.

*) Єдности.

ПРОТОКОЛ РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ

ГОЛОВНОГО УРЯДУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА, яке відбулося на днях 17.—20. лютого 1926 р. в гол. канцелярії У. Н. Союза, 83 Гренд Ст., Джерзи Сіті, Н. Дж.

(6)

ЗВІТ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ.

Рух відділів У. Н. Союза.

31-го липня 1925, було відділів У. Н. Союза	369
Прибуло	3
Разом	372
Відділів Молодечого Департаменту	282

Значить що ще 90 відділів не має дїтočого департаменту.

Рух членів У. Н. Союза від 1-го липня до 30-го грудня 1925.

Дня 30-го червня, 1925, було членів	18,019
Принято нових членів	608
Принято наново	383
Принято з переступними листами	291
Разом	19,301
Від 1-го липня до 30-го грудня 1925:	
Суспендовано	754
Відійшли з переступними листами	282
Померли	70
Разом	1,106
Остало	18,195

Молодечий Департемент.

З кінцем 30-го червня, 1925, було дітий в Молод. Деп.	10,232
Принято нових	662
Принято наново	234
Принято з переступними листами	160
Разом	11,288
Від 1-го липня до 30-го грудня 1925:	
Суспендовано	460
Відійшли з переступними листами	138
Померли	23
Разом	621
З кінцем 30. грудня 1925, остає дітий в Молод. Деп.	10,667

ЗВІТ З КОНТРОЛІ ФІНАНСОВОГО СЕКРЕТАРЯ ЗА ЛИПЕНЬ, СЕРПЕНЬ, ВЕРЕСЕНЬ, ЖОВТЕНЬ, ПАДОЛИСТ І ГРУДЕНЬ 1925 Р.

П Р И Х О Д И:

	Вкладки від членів	Проц. від моргечів	Проц. від бондів	Проц. із банків	Сирітські части	Відзнаки книги і ин.	Сплата моргечів	Сплата бондів	Позичка	Календар	Рент	Разом
Липень	28.312.93	1.870.80	720.00	2.354.42	2.025.00	293.09	655.00		2.500.00			38.751.24
Серпень	28.215.87	2.401.50	1.486.67		450.00	151.38		9.830.00				42.535.42
Вересень	28.305.34	1.246.00	2.145.00		301.99	185.30	8.950.00	9.450.00	2.000.00			52.583.63
Жовтень	28.260.26	5.141.60	2.609.71	635.26		154.70	4.170.00					40.971.53
Падолист	28.226.81	1.249.10	2.532.44		1.487.50	197.09	200.00			46.50		33.939.44
Грудень	28.445.86	881.00	1.071.75	1.402.73	5.800.00	193.69	2.500.00		5.000.00	3.774.30	600.00	49.669.33
Разом	169.767.07	12.790.00	10.565.57	4.392.41	10.064.49	1.175.25	16.4[illegible].00	19.280.00	9.500.00	3.820.80	600.00	258.430.59

Р О З Х О Д И:

	Фонд посмертний	Фонд адміністр.	Фонд запомоговий	Фонд конвенц.	Фонд сирітський	Моргичі	Бонди	Фонд народний	Зворот позички	Календар	Рент	Разом
Липень	9.823.40	7.491.57	500.00	2.500.00	514.00	3.000.00						23.823.97
Серпень	11.184.75	4.370.76	450.00		119.50							16.125.01
Вересень	4.267.89	4.915.38	950.00	2.000.00	1.242.34	12.000.00		200.00				25.575.61
Жовтень	6.850.00	4.339.22	600.00		1.036.76	126.000.00						138.825.98
Падолист	7.275.00	4.475.94	675.00		1.895.25	45.000.00						59.321.19
Грудень	18.420.23	5.093.81	1.125.00		1.778.15	12.000.00				3.843.00	600.00	42.860.19
Разом	57.821.27	30.686.68	4.300.00	4.500.00	6.586.00	193.000.00		200.00		3.843.00	600.00	306.536.95

ЗІСТАВЛЕННЄ.

Готівка з кінцем 30. червня 1925 остала	$267.062.35
Прихід за час від 1. липня до 31. грудня 1925	258.430.59
Разом	$525.492.94
Розхід за час від 1. липня до кінця грудня 1925	306.536.95
Готівка з кінцем грудня 1925 р. остає	218,955.99

Готівка ульокована в слідуючих банках:

ФОНД ПОСМЕРТНИЙ:

Provident Institution for Savings, Jersey City	$ 631.58
Elizabeth Banking Co., Elizabeth, N. J.	11.387.96
Germania Mutual Saving Ass'n, Elizabeth, N. J.	17.834.94
National State Bank, Elizabeth, N. J.	2.617.19
Peoples National Bank, Elizabeth, N. J.	2.473.87
Linden National Bank, Linden, N. J.	15.000.00
Union County Trust Co., Elizabeth, N. J. (check acc.)	58.843.30
Разом	108.788.84

ФОНД РЕЗЕРВОВИЙ:

Dime Trust Co., Shamokin, Pa.	$ 3.376.77
Union County Trust Co. of New Jersey, Jersey City, N. J.	10,863.41
National State Bank, Elizabeth, N. J.	29.782.70
Разом	44.022.88

ФОНД ЗАПОМОГОВИЙ:

First National Bank, Jersey City, N. J.	$11.040.60
Union County Trust Co., Elizabeth, N. J.	14.569.66
Разом	25.610.26

ФОНД СИРІТСЬКИЙ:

Market St. Nat'l Bank, Shamokin, Pa.	$ 2.874.12
Peoples Trust Co., Shamokin, Pa.	5.507.60
Union County Trust Co., Elizabeth, N. J.	10.724.94
Разом	19.106.66

ФОНД НАРОДНИЙ:

Union County Trust Co., Elizabeth, N. J.	$ 1.959.10

ФОНД КОНВЕНЦІЙНИЙ:

Linden Nat'l Bank, Linden, N. J.	$ 895.69
Union County Trust Co., Elizabeth, N. J.	1.915.69
Разом	2.811.38

ФОНД АДМІНІСТРАЦІЙНИЙ:

Union County Trust Co., Elizabeth, N. J.	$16.656.87

Інвестиції готівки.

МОРГЕЧІ:

З днем 30. червня 1925 було інвестовано в моргечах	$475.065.00
За час 6 місяців інвестовано в моргечах	198.000.00
Разом	$673.065.00
За час 6 місяців сплачено моргечів	16.475.00
З днем 31. грудня 1925 остає на моргечах	$656.590.00

БОНДИ:

З днем 30. червня 1925 остало на бондах	$442.416.48
За час 6 місяців вийшов речинець бондів на суму	19.280.00
З днем 31. грудня 1925 остало на бондах сума	$423.136.48

Льокація фондів.

Фонд посмертний:		Фонд сирітський:	
Моргечі	$453.270.00	Моргечі	$89.700.00
Бонди	301.494.98	Бонди	53.143.50
Готівка	108.788.84	Готівка	19.106.66
Разом	$863.553.82	Разом	161.950.16

Фонд резервовий:		Фонд адміністраційний:	
Моргечі	$93.620.00	Друкарня	$16.000.00
Бонди	68.731.00	Готівка	16.656.87
Реальність	19.500.00		
Готівка	44.022.88		
Разом	225.873.88	Разом	32.656.87

Фонд запомоговий:		Фонд конвенційний:	
Моргечі	$20.000.00	Готівка	$ 2.811.38
Готівка	25.610.26		
		Фонд народний:	
Разом	45.610.26	Готівка	$ 1.959.10

БІЛЯНС.

Стан чинний:		Стан довжний:	
Готівка	$218.955.99	Фонд посмертний	$863.553.82
Моргечі	656.590.00	„ резервовий	225.873.88
Бонди	423.369.48	„ запомоговий	45.618.26
Друкарня	16.000.00	„ адміністраційний	32.656.87
Реальність	19.500.00	„ конвенційний	2.811.38
		„ народний	1.959.10
		„ сирітський	161.950.16
Разом	$1,334.415.47	Разом	$1,334.415.47

(Дальше буде)

ПОКЛИК ДО ЗЕМЛЯКІВ ПЕРЕМИСЬКОГО ПОВІТУ.

На західних окраїнах Української Землі, в середній Галичині, 32 км. від Перемишля над рікою Сяном, лежить місточко Дубецько, колись чисто українське, тепер жидівсько-польське. Останки нашого народа групувалися коло старенької деревляної церкви — віручи в ліпшу долю.

Дня 16. квітня 1923 року з незнаної причини згоріла до тла та 150-літна святиня. Нечисленні вірні осталися сиротами. Не заложили однак рук — з вірою на поміч Бога і добрих людий згромадили значну частину матеріялів на будову нової мурованої церкви, яка була би тут заразом і національною твердинею.

Однак нечисленні парохіяни вичерпали всі свої засоби, стануля в середині зачатого діла і звертаються з горячою просьбою до милосерних сердець нашої суспільности о жертви на будову сего храму.

Жертвенність суспільности записана буде незатертою вдячністю в серцях Дубецьких парохіян, які заносити-муть горячу молитву до Всевишнього, щоби стократно нагородив жертводавців.

Жертви проситься надсилати до греко-кат. уряду парохіяльного в Дубецьку, п. Iосо ad Перемишль.

Дубецько, 9-го марта 1926 р.

ЗА КОМІТЕТ:

О. Михайло Бак, парох; **Андрій Фурка** і **Михайло Ярема.**

В Джерзи Сіті завязався комітет з повіта Перемиського, котрий просить всіх щирих Українців з повіта Перемиського і околиці о ласкаву поміч на докінчення цеї святині, яка важна для нас ще й з національного боку, бо місцевість цілком спольщена.

ЗА КОМІТЕТ:

Іван Цан, предс.; **Нік. Ґалкевич**, секр.; **Михаїл Фурка**, касієр.

Їх адреса: **136 Essex St., Jersey City, N. J.**

ЗАБОРОНА ОСНОВУВАННЯ ТОВ. „СОКІЛ".

Польські шовіністи, що видали відомий язиковий закон, пристосовують його тепер в практиці, щоби слово українське цілком усунути з публичного життя. Жертвою цеї нетерпимости впало в першу чергу пожарно-руханкове товариство „Сокіл", котрого статутів львівське воєвідство взагалі не реєструє, станиславівське досі реєструвало, а тернопільське дало всього один (Смільно, пов. Броди) чи два дозволи, та тепер рівнож відмовило, от як недавно зі статутом в Радехові. На інтервенцію д-ра Степана Барана у тернопільського воєводи д-ра Завістовського дня 20 квітня ц. р. в справі систематичної заборони через воєвідський уряд основування українських пожарно-руханкових товариств „Сокіл" відповів воєвода, що причиною є ця обставина, що в статуті тов. „Сокіл" (§ 6) є сказане, що мова товариства є мова українська, бо такої мови язиковий закон з 31. липня 1924 не знає. На увагу д-ра Ст. Барана, що тут слідно було певну ріжницю в поведенні поодиноких воєвідств, відповів д-р Завістовський, що на будуче цього не буде, бо на недавній нараді у Львові всі три східно-малопольські воєводи рішили поступати одноздільно, себто жадати на будуче безоглядного пристосування язикового закона і заказувати статути, коли там уживається слово український замісць руський чи так русинський. Впрочім ця справа опердася о міністерство внутрішних справ з нагоди внесення рекурсу через основателів тов. „Сокіл" в Радехові.

Супроти такого стану річи воєвода не радив вносити нових статутів „Сокола" перед порішенням справи Варшавою, бо основателі стрінуться з заказом. Накінець подав до відома, що товариства „Луг" котрі досі реєстровано без перепони, на будуче стрінуться з такою самою перепоною і забороною, як і тов. „Сокіл" з цеї причини, що і вони уживають слова український замісць законом приписаний руський чи русинський. На увагу д-ра Барана, що і тепер реєструється статути філій і читалень „Просвіти" і кружків У. П. Т., де і в статуті, а в останньому разі і у самій назві приходить слово український, відповів воєвода, що тут є неконсеквенція самої влади, але на це він не порадить і сам вижидає у цій справі на рішення з Варшави. На запит д-ра Барана у дотичного референта в бюрі безпеченства тернопільського воєвідства, відповів референт, що в постановах статута тов. „Сокіл" не знайшов нічого, що противилось би постановам закона про товариства з 1867 р. і що заказ оснування вийшов тільки з огляду на постанови польського язикового закона. Всі ці заяви польських воєводів і їх референтів є тільки закриванням дійсних причин, якими є нехіть до поширення організації в низах нашого народу, хочби в рямцях такого загально корисного товариства як тов. „Сокіл". Видко, що приказам Прушинського у „Слові Польськім" і в тайних обіжниках до народових організацій підпадають тепер без застережень всі польські державні урядовці.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".